

BYTČIANSKA FILATELIA

INFORMAČNÝ BULLETIN VYDÁVA KLUB FILATELISTOV V BYTČI
PRE ČLENOV A PRIAZNIVCOV

Ročník III.

Číslo 2 / 2013 / 25

AJ KLUBY FILATELISTOV OSLÁVILI 20. VÝROČIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Pod patronátom našej Matky Božej
S blahoslaveným Jánom Pavlom II.
vítame veľké jubileum
863 - 2013

SLOVENSKO
0.40€

SLOVENSKO
0.05€

BRATISLAVA
1.1.2013
20. VÝROČIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Váž. pan
JUDr. Otta Gaber
Nám. L. Fajla č. 5
ŽILINA
010 08

Rok sv. Cyrila a Metodia
Rok sv. Benedikta XII.

20. výročie Slovenskej republiky
• 1993 2013 •
Močenok 4. 1. 2013

Vážení filatelisti, sympatizanti filatelie, priatelia,

v prvom tohoročnom čísle nášho bulletinu sme si pripomenuli 20. výročie vzniku Slovenskej republiky. O krátky čas sme zistili, že výročie si akciou pripomenul aj aktívny Klub filatelistov v Močenku. Z tohto klubu sme už uverejnili nie jednu filatelistickú zaujímavosť a reprodukuje ďalšiu (viď titulná strana). Upútala nás vydarená príležitostná pečiatka so štátnym znakom Slovenskej republiky aký zatiaľ v konkrétnom grafickom vyjadrení vo filatelii ešte nebol použitý. Blahoželáme filatelistom v Močenku ako aj miestnemu odboru Matice slovenskej - organizátorom podujatia za vhodné spojenie národného a sakrálneho. Príležitostná pečiatka zrejme bude patriť medzi najvydarenejšie v súťaži o najkrajšiu príležitostnú pečiatku roka 2013, hoci počas roka sa pripomenú ďalšie významné udalosti pre slovenský národ.

Príležitostná pečiatka KF v Močenku k 20. výročiu Slovenskej republiky

V tomto roku prinesieme aktuálne články k spomínaným výročiam, najmä k 1150. výročiu príchodu vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda a k 150. výročiu založenia Matice slovenskej. Ako na redakčnej rade uviedol redaktor, už nižšie uvedeným obsahom ste pozvaní na inauguráciu príležitostnej poštovej známky Dominik Tatarka

**14. marca 2013 o 14.00 hod.
do kultúrneho domu v Plevníku – Drienovom**

Veríme, že si nájdete čas na opečiatkovanie vydaných materiálov, ktoré na príležitostnej poštovej priehradke pripraví POFIS. Organizátori, Miestny odbor Matice slovenskej v Plevníku – Drienovom, Obecný úrad a Slovenská pošta, a. s., pripravujú nielen filatelistickú akciu inaugurácie, ale aj priliehavý kultúrny program.

Redakčná rada

Z podnetu návrh, z návrhu skutok!

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR na svojej internetovej stránke www.telecom.gov.sk uverejnilo emisný plán na rok 2014.

Pod číslom 14, emisného plánu, na deň 19. september 2014 v emisii Krásky našej vlasti je uvedené vydanie príležitostnej poštovej známky -

Sobášny palác v Bytči.

Áno, to nesmelo vyslovené pred tromi rokmi, podnet spracovaný na návrh a návrh podložený príslušnou dokumentáciou a zaslaný Ministerstvu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v Bratislave, podporený uznesením Mestského zastupiteľstva mesta Bytča, sa v uvedený deň, 19. septembra 2014 naplní. Verme, že to bude sviatok nielen pre Bytčanov, ale pre celé stredné Považie. Na príležitostnej poštovej známke bude ozaj jedinečný skvost – Sobášny palác, aký pre účel, pre ktorý bol postavený nemá obdobu v Európe.

Pred nami je však tohoročný september a jubilejné XXX. Dni filatelie Slovenska na čo sa sústreďujeme. O rok to bude ďalší filatelistický a nielen filatelistický sviatok.

Začiatok tohto roka je teda z filatelistického hľadiska pre nás všetkých priaznivý, potešujúci. Chceme veriť, že návrhom na vyhotovenie známky bude poverený akademický maliar z nášho stredného Považia, ktorý ho dobre pozná. Výbor KF v Bytči si dovoľí navrhnúť umelca, ktorý žije v tomto prostredí, ktorý sa zúčastňuje filatelistických podujatí, ktorý už kresbou, grafikou a maľbou spracoval nie jeden vydarený návrh na poštovú známku s historickým poňatím na strednom Považí – akademického maliara Mariána Čapku.

Pre úplnosť dodávame, že konečne sa dočká aj okresné mesto Považská Bystrica. V budúcom roku 17. apríla v emisii Technické pamiatky – Historické motocykle bude na poštovej známke vydaný námet, niekdajší výrobok Považských strojární v Považskej Bystrici, motocykel Manet 50.

Výbor klubu filatelistov v Bytči spolu s primátorom mesta Bytča a Mestským zastupiteľstvom, ako aj Klub zberateľov v Bytči, mestskej časti Hliník nad Váhom ďakujú Ministerstvu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR v Bratislave a rovnako Slovenskej pošte, a. s., v Banskej Bystrici za prijatie a realizáciu návrhov.

Výbor KF v Bytči

Bytčianski filokartisti, na slovíčko !

Hoci oslovujeme filokartistov z Bytče, pochopiteľne nemyslíme tým len „domácich“, ale všetkých, ktorí zbierajú pohľadnice Bytče a jej okolia.

Po zrodení sa fotografie bol už len krôčik k pohľadnici. Avšak na vznik pohľadnice dodnes nie je medzi ich zberateľmi (filokartistami) jednotný názor. Vraj priamym predchodcom pohľadníc boli prvé korešpondenčné lístky (poštové lístky). Úradne sa za prvé poštové lístky považujú tie, ktoré vydalo ministerstvo Rakúsko-uhorskej monarchie 22.9.1869.

Filokartistická literatúra konštatuje, že už skôr boli natlačené obrázky ešte pred uvedeným dátumom 22.9.1869. Jeden názor má za to, že prvenstvo patrí Rusku, keď začiatkom roka 1870 bola na kartičke silueta Moskvy a Carihradu. Iný názor hovorí, že na korešpondenčnom lístku tiež z roku 1870 bolo vytlačené delo (v čase francúzsko-pruskej vojny) a o roku 1870 hovoria aj iní, napríklad Švajčiari a Francúzi.

Na Slovensku sú známe pohľadnice od začiatku 90. rokov 19. storočia. Boli to v podstate litografie s dlhou adresou. Používali sa do roku 1906, keď Svetová poštová únia na zasadnutí v Ríme v júni 1906 rozhodla, že adresná strana pohľadnice sa rozdelí na dve časti, pravá bude slúžiť na adresu a ľavá na písanie textu. Tým sa začala nová etapa v dejinách pohľadnice.

Zberatelia pohľadníc poznajú vydavateľov pohľadníc na Slovensku ku ktorým patrili napríklad Pavol Sochán v Martine, Leopold Ganzel v Trenčíne, Apfel v Považskej Bystrici, Karol Salva v Ružomberku, Karol Divald v Bardejove a zberatelia v Bytči poznajú aj domácich vydavateľov. Za najstaršiu pohľadnicu na Slovensku je zatiaľ považovaná (podľa literatúry) pohľadnica so slovenským textom *Pozdrav z Oravy* z roku 1897. Ale, je tomu skutočne tak ? Neexistuje straša ? Myslím, že áno.

Členovia Klubu zberateľov z Hliníka nad Váhom, filatelisti, ktorí sa zaoberáte aj zbieraním pohľadníc, nože, oznámte s akým dátumom (deň, mesiac, rok) máte najstaršiu pohľadnicu s námetom Bytče, prípadne okolia ? Povedzte to p. Helmšovi, Lulákovi alebo p. Krupovi. Isteže by to zaujímalo viacerých a o najstaršej pohľadnici by sme napríklad mohli napísať aj do pripravovaného katalógu XXX. Dní filatelie Slovenska.

Na burzách sa zháňajú pohľadnice Bytče a vieme, že medzi popredných zberateľov patrí pán Bučo, bratia Fundárkovci, pán Lulák a rozhodne nie málo ďalších. O poslednej pohľadnici o ktorej sme v Bytčianskej filatelii písali, bola pohľadnica z roku 1902 s budovou pošty z areálu zámku. Pekná, zachovalá, dátum na pečiatke čitateľný, známka nepoškodená, ale bude asi len jedna z najstarších pohľadníc Bytče. Alebo ?

SO VZŤAHO M K BYTČI

Prvý zberateľ v Bytči

Bez akéhokoľvek nadsadenia alebo nekritického posudzovania ďalej uvedeného, možno za prvého zberateľa v Bytči považovať palatína Juraja Turzu (1567-1616).

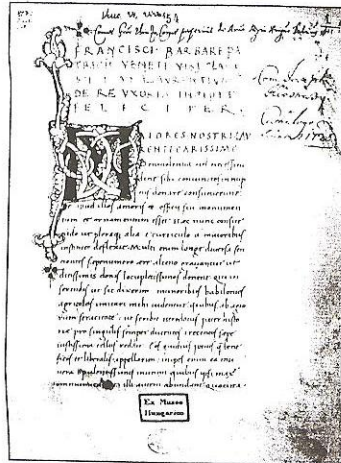
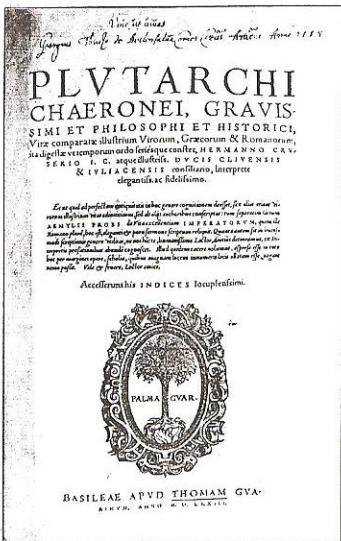
Zbieranie kníh ale aj ich čítanie patrilo v období renesancie u zámožnejších vrstiev obyvateľstva takmer ku každodennosti. Zbierali sa knihy konkrétnych autorov, ale aj podľa vydavateľov i podľa väzieb. Knihy sa pokladali nielen za istý druh majetku, ale aj za honor konkrétneho zberateľa a slúžil aj ako vzácny dar.

Palatín Juraj Thurzo. Titulná list diela humanistického historika, lucerského biskupa Petrusa Ransanusa (1428-1492) EPITORE RERUM HUNGARICARUM (rukopis). Kniha bola súčasťou kráľovskej knižnice Mateja Korvína, neskôr kráľa Vladislava II. Jagelovského, potom ostrihomského arcibiskupa a napokon Juraja Turzu. Po jeho smrti ju zdedila dcéra Helena, vydatá za Gašpara Iľešházyho, čím prešla do Iľešházyovskej knižnice. (Nachádza sa v Sečeního knižnici v Budapešti).

Turzovci vôbec či už v smere svetskom alebo cirkevnom patrili medzi šíriteľov a podporovateľov humanistických myšlienok. V tom vynikal najmä Juraj Thurzo, ktorý ako palatín vytvoril z Bytče kultúrne centrum a to sa nemohlo zaobiť bez kníh a knižnice. Juraj Thurzo rokmi nadobudol

jedinečnú zbierku vzácných kníh. Zbierku obohacoval kúpou i darmi od iných šľachticov. V roku 1610 tajomník Thurzu Samuel Hamel zostavil katalóg knižnice (nachádza sa v Maďarskom krajinskom archíve v Budapešti) v ktorom je uvedených 450 titulov. Knihy boli z oblasti histórie, filozofie, práva, medicíny, geografie, matematiky, botaniky a iných vedných odborov. Základom zbierky boli tlače zo 16. storočia, vzácne rukopisy a literárne pamiatky európskeho významu. Osobitnú skupinu tvorili práce slovenského pôvodu, ako produkty prvých tlačiarní z územia dnešného Slovenska.

Z oblasti antickej spisby mal Juraj Turzo v zbierke biografický spis gréckeho spisovateľa a filozofa Plutarcha (50 - 120). Bazilejské vydanie z roku 1573 Juraj Turzo získal v roku 1588. V hornej časti väzby je záznam Juraja Turzu.

Traktát O POVINNOTIACH MANŽELKY napísal benátsky patricij Francesco Barbaro (1391-1455). Pergamenový rukopis s renesančnou výzdobou poslal Jurajovi Turzovi v roku 1611 kaločský biskup po svojej návšteve v Bytči. Knihu so spríevodným listom doniesol do Bytče cirkevný posol. Vzácný rukopis sa po smrti Juraja Turzu dostal do Iľešháziovskej knižnice, v súčasnosti je v Budapešti.

Zberateľstvo kníh, iluminácií, rukopisov i starožitností bolo aj pred storočiami. Na dvore palatína Turzu v Bytči žil básnik Ján Rimay, ktorý bol zberateľom slovenských a maďarských básni. Poézia bola súčasťou knižnice. Tak, ako Juraj Turzo v Bytči, postupovali aj ďalšie rody v zberateľstve kníh a budovaní knižníc. Som názoru, že Juraj Turzo je prvý známy zberateľ v Bytči, čo je priamo doložené bohatou literatúrou. - OG -

Z histórie pošty Poštové knižky

Novoročné poštové knižky, ktoré dávali do domácností poštovní doručovatelia, sú nielen zaujímavý, ale aj cenný premeň na zisťovanie poštovej histórie. Majú niekoľko storočnú tradíciu.

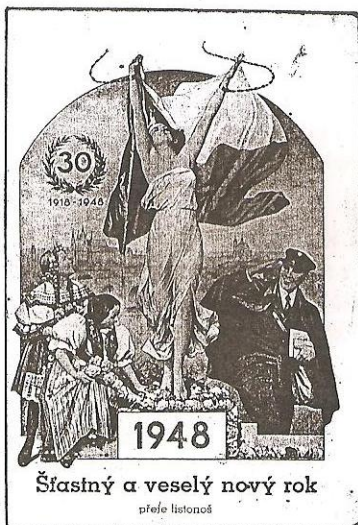
Poštové knižky sú publikácie kalendárového charakteru, ktoré prv dávali poslovnia svojim zákazníkom. Neskôr ich dávali aj poštári a napríklad aj kominári. Zmyslom dávania poštových knižiek, ktoré mali zvyčajne na titulnej strane nejaký výjav z pošty, či už dostavník alebo loď, neskôr vlak a pod. bolo, aby doručovateľ pred vianočnými sviatkami alebo pred Novým rokom dostal od tých, ktorým celý rok nosil listové zásielky akési prepitné (odmenu), čo sa bralo ako samozrejme. Obsahom poštových knižiek však bolo aj poučenie o poštových sadzbách, o poštových známkach, o histórii pošty, často humor a pod.

Prvé poštové knižky sú známe v Nemecku od roku 1555. Obsahovali vtipy, veselé historky, čo zákazníkov tešilo. Ďalšie knižky z konca 16 storočia majú častý názov Postreiter (Poštový jazdec). Obsah knižiek už súvisel s rozvojom organizovaného taxisského poštovníctva v 16. storočí takmer v celej Európe. Poštové knižky boli známe aj v bývalom Česko-Slovensku i na Slovensku. Posledné poštové knižky poštovní doručovatelia dávali do domácnosti v roku 1948. Potom sa to už hodnotilo ako kapitalisticky prežitok.

Jedna z posledných poštových knižiek z roku 1948, ktorú dal pre svojich doručovateľov zhotoviť poštový úrad.

Doručovatelia v menších obciach si poštové knižky dávali tlačiť na vlastné náklady.

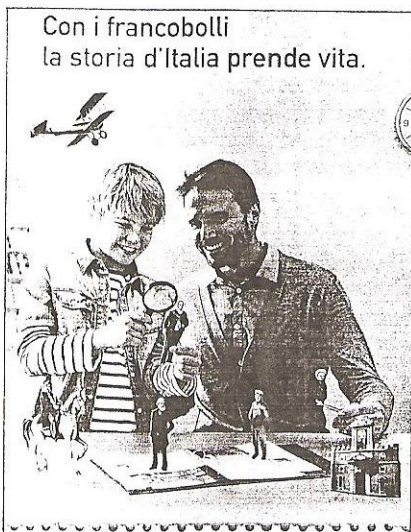
(Vo FIPOM-S sú poštové knižky od začiatku 20. storočia).

Pritiahnutie mládeže k filatelii v Taliansku

Nielen filatelistické zväzy, ale aj vydavatelía filatelistických katalógov prichádzajú s novými trendami na zatriktívnenie filatelie pre školskú mládež. Tiež obchodníci s filatelistickým materiálom. Známa talianska firma Bolaffi, ktorá má predajne s vynikajúcim filatelistickým tovarom vo veľkých talianskych mestách (Rím, Miláno, Benátky, Neapol, Terst), ponúka mládeži katalóg s tzv. vystríhovačkami, ktoré sa majú umiestniť na príslušné miesto mapy Talianska (podľa legendy na druhej strane). Ide o poučnú zábavu s ktorou korešpondujú vydané poštové známky Talianska. Napríklad, kde bola republika Parma, odkiaľ bol Garibaldi, v ktorom múzeu je to, ktoré umelecké dielo, opera, ktorá je na známke a pod.

Údaj z talianskeho filatelistického
časopisu z roku 2012

Náš klub po mnohoročnom úsilí a márneho chodenia po školách konečne v minulom roku založil krúžok mladých filatelistov a v mesiaci júl 2012 zaslal na Radu ZSF žiadosť o zaevidovanie s príslušným číslom. Od toho náš klub na vybavenie registrácie a evidenčného čísla KMF čaká.

	<p>Vydáva : KLUB FILATELISTOV V BYTČI Redakčná rada : Dr. Otto Gát'a, redaktor Stanislav Helmeš, predseda, Michal Krúpa Nepredajné. Bez apretácie. Dvojmesačník. Náklad : 30 kusov. Číslo vydané 1, 2. 2013</p>
---	--